

УДК 159.9

Мураненко К. Ю.

ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ПРОФІЛАКТИКИ ПРАВОПОРУШЕНЬ СЕРЕД НЕПОВНОЛІТНІХ

Мураненко К. Ю. Організація системи профілактики правопорушень серед неповнолітніх. У статті представлено аналіз сучасної системи профілактики правопорушень серед неповнолітніх та надано рекомендації щодо її удосконалення. Визначено, що сучасна система не є ефективною, оскільки не має цілісності, не здійснює комплексної превентивної діяльності, не відповідає сучасним вимогам суспільства. Серед чинників, що негативно впливають на здійснення превентивної діяльності, виділяють організаційні та правові. Визначено, що система профілактики правопорушень неповнолітніх має бути спрямована в першу чергу на недопущення правопорушень, усунення причин злочинності, а для цього необхідна співпраця між усіма суб'єктами превенції. Автором зазначається неможливість вичерпного переліку суб'єктів профілактичної діяльності, адже профілактична діяльність має здійснюватися усіма органами та установами в якості додаткової. Заходи профілактики мають відповідати сучасному стану злочинності, потребам суспільства та загальнодержавній політиці у сфері сім'ї, дітей та молоді. Система профілактики правопорушень неповнолітніх має здійснювати проактивний, відновний підхід, враховувати психологічні особливості дитини, поважати права та інтереси дитини, суспільні цінності загалом.

Ключові слова: правопорушення неповнолітніх, система профілактики, дитяча злочинність, суб'єкти профілактичної діяльності, превенція.

Мураненко К. Ю. Организация системы профилактики правонарушений несовершеннолетних. В статье представлен анализ современной системы профилактики правонарушений среди несовершеннолетних и даны рекомендации по ее усовершенствованию. Определено, что современная система неэффективна, поскольку не имеет целостности, не осуществляет комплексной превентивной деятельности, не соответствует современным требованиям общества. Среди факторов, негативно влияющих на осуществление превентивной деятельности, выделяют организационные и правовые. Определено, что система профилактики правонарушений несовершеннолетних должна быть направлена в первую очередь на недопущение правонарушений, устранение причин преступности, а для этого необходимо сотрудничество между всеми субъектами превенции. Автором отмечается невозможность исчерпывающего перечня субъектов профилактической деятельности, ведь профилактическая деятельность должна осуществляться всеми органами и учреждениями в качестве дополнительной. Меры профилактики должны отвечать современному состоянию преступности, потребностям общества и общегосударственной политике в сфере семьи, детей и молодежи. Система профилактики правонарушений несовершеннолетних должна осуществлять проактивный, восстановительный подход, учитывать психологические особенности ребенка, уважать права и интересы ребенка, общественные ценности в целом.

Ключевые слова: правонарушения несовершеннолетних, система профилактики, детская преступность, субъекты профилактической деятельности, превенция.

Постановка проблеми. Згідно зі статистичними даними Генеральної прокуратури України за 2018 рік неповнолітніми було вчинено 3980 правопорушень. Сумна статистика вказує на недоліки системи профілактики правопорушень серед неповнолітніх, відсутність системності у її роботі. Крім того, усі зміни, які відбуваються у сучасному українському суспільстві, вказують на необхідність оновлення підходів до превентивної діяльності. В свою чергу, злочинність серед неповнолітніх є відображенням підвищення кримінальної активності загалом, розширення її сфер, що робить правопорушення серед неповнолітніх особливо суспільно небезпечним явищем. Злочинність неповнолітніх залишається достатньо розповсюдженим соціальним феноменом та актуальним питанням для психологічних досліджень.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Науковцями розглядаються психологічні особливості неповнолітнього як суб'єкта вчинення правопорушень, чинники, що спричиняють розвиток молодіжної злочинності тощо. Особливу увагу приділено засобам профілактики правопорушень неповнолітніх, адже сучасні тенденції розвитку суспільства вказують на необхідність попередження правопорушень, здійснення індивідуального підходу при визначенні покарання дітям, що вчинили правопорушення, надання переваги не каральним, а ресоціалізаційним заходам. Проблему профілактики правопорушень неповнолітніх висвітлено у працях М.В. Гричанюк [1], Ю.І. Сметь [2], А.Й. Кіраль [4], О.І. Кудерміної [5] та ін.

Мета статті – проаналізувати особливості сучасної системи профілактики правопорушень неповнолітніх та надати рекомендації щодо її покращення.

Виклад основного матеріалу та результатів дослідження. У рамках превентивної діяльності правопорушень неповнолітніх законодавством України виділено розгалужену систему суб'єктів профілактики. Так, згідно із Законом України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» від 24.12.1995 року, захист законних прав та інтересів, а також профілактика правопорушень осіб, які не досягли вісімнадцятирічного віку, здійснюється:

1) центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері сім'ї та дітей, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері сім'ї та дітей, органом виконавчої влади АР Крим у сфері сім'ї та дітей, відповідними структурними підрозділами обласних, Київської та Севастопольської міських, районних державних адміністрацій, виконавчих органів міських і районних у містах рад;

2) уповноваженими органами внутрішніх справ;

- 3) приймальниками-розподільниками для дітей органів внутрішніх справ;
- 4) школами соціальної реабілітації та професійними училищами соціальної реабілітації органів освіти;
- 5) центрами медико-соціальної реабілітації дітей закладів охорони здоров'я;
- 6) спеціальними виховними установами Державної кримінально-виконавчої служби України;
- 7) притулками для дітей;
- 8) центрами соціально-психологічної реабілітації дітей;
- 9) соціально-реабілітаційними центрами (дитячі містечка).

Однак ця система не є ефективною, оскільки не має цілісності, не здійснює комплексної превентивної діяльності. Причиною такого стану можуть бути різноманітні фактори. М.В. Гричанюк серед чинників, що негативно впливають на функціонування системи профілактики серед неповнолітніх, змістовно виділяє декілька блоків. Організаційними чинниками стають відсутність фінансування, плінність кадрів, непрофесійність та недосвідченість працівників, що взаємодіють з дітьми, а найголовніше – відсутність взаємодії між різними суб'єктами профілактичної діяльності [1]. Система профілактики правопорушень повинна мати цілісний та комплексний характер: має бути налагоджено взаємодію між силовими структурами та державними органами з метою реалізації завдань, спрямованих на попередження злочинності серед неповнолітніх, залучення громадських організацій до реалізації превентивних заходів тощо.

Одним із основних недоліків системи профілактики правопорушень серед неповнолітніх є проблеми правової регламентації. Незважаючи на широке поле правових приписів, що регламентують діяльність суб'єктів профілактики молодіжної злочинності, вони характеризуються неузгодженістю, суперечливістю змісту нормативно-правових актів, невідповідністю законодавства потребам захисту інтересів неповнолітніх, неврахуванням сучасного стану та особливостей прояву злочинності та політичного курсу держави загалом. Так, наприклад, сьогодні значна увага приділяється дотриманню прав дитини та захисту її інтересів, що передбачено міжнародними законодавчими документами, які ратифіковані Україною. Це визначає загальний курс нашої держави до відновного правосуддя, альтернативних систем реагування на правопорушення неповнолітніх, що здійснюють індивідуальний підхід до дитини. В свою чергу, відсутність цілісності превентивної системи, в першу чергу, проявляється у законодавстві. Звернувши увагу на перелік суб'єктів профілактики правопорушень серед неповнолітніх, ми визначаємо дублювання функцій, що створює організаційні суперечки всередині системи. Точність у законодавчому визначенні компетенцій, розмежування функцій суб'єктів профілактичної діяльності призведе до більш ефективного їх виконання. М.В. Гричанюк наголошує на необхідності комплексного вирішення питання профілактики молодіжної злочинності, враховуючи соціально-економічні, суспільно-політичні, морально-психологічні, ідеологічні та ін. аспекти, що, в свою чергу, проявляються у низці комплексних заходів, як традиційних, що довели свою ефективність багаторічним досвідом, так і новітніх, сучасних, продиктованих вимогами часу та особливостями прояву злочинності. Крім цього, дослідниця пропонує створення окремого інституту ювенальної юстиції, що здатен забезпечити перехід від каральної до реінтеграційної та реституційної моделі [1]. Ми згодні із цією пропозицією, адже аналіз зарубіжного досвіду профілактики правопорушень неповнолітніх довів ефективність саме цих підходів до правопорушень серед дітей.

Звертаючи увагу на необхідність врахування різних аспектів (соціальних, економічних, політичних тощо) у системі профілактики правопорушень неповнолітніх, ми наголошуємо, що перелік суб'єктів превентивної діяльності не може бути вичерпним, а включає набагато більшу кількість інститутів, для яких профілактична діяльність є додатковою, або навіть суб'єктом профілактики може стати будь-який небайдужий громадянин.

І.В. Ткачук наголошує на важливості діяльності загальноосвітніх шкіл у системі профілактики правопорушень неповнолітніх. Автор виділяє три рівні профілактичної діяльності:

- 1) первинна профілактика – саме ця ланка представлена системою освіти, адже сприяє ціннісному становленню молоді та відображається у педагогічній діяльності вчителів, тренінгах, гуртках, інформаційній кампанії тощо. І.В. Ткачук пропонує залучати до профілактичних дій не лише педагогічних працівників, а й самих дітей, за принципом «рівний-рівному». Основні цілі даного рівня: ціннісно-орієнтаційне навчання, формування правової свідомості молоді, налагодження конструктивної взаємодії між дітьми;

- 2) вторинна профілактика передбачає застосування відповідних заходів щодо дітей, які вчиняють адміністративні правопорушення. Суб'єктами даної ланки автор називає ювенальну поліцію, дільничних інспекторів поліції, окрему увагу приділяє роботі шкільного психолога та соціального педагога, які мають здійснювати психокорекційну роботу, виховну, проводити консультування з дітьми, батьками, вчителями.

- 3) третинна профілактика стосується неповнолітніх, які вчинили кримінально-карані діяння, та спрямована на їх реабілітацію та ресоціалізацію [7].

Варто звернути увагу, що лише рівень первинної профілактики є дійсно профілактичним. Вторинний та третинний рівень передбачають вже наявне скоєння правопорушення, отже, воно вже було допущено.

Звернімося до психологічного словника. Термін «превенція» передбачає роботу психолога з метою профілактики, коригування умов, що сприяють певним порушенням. В свою чергу поняття «превентивний»

означає запобіжний, попереджувальний. Якщо ж правопорушення вже сталося, то це вказує на неефективність профілактичної діяльності [6].

Проаналізувавши наведений законодавством перелік суб'єктів профілактичної діяльності, ми звернули увагу, що на суто профілактичному рівні працюють лише органи виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері сім'ї, дітей та молоді, а також частково правоохоронні органи, для яких профілактична діяльність є допоміжним видом діяльності. Усі інші суб'єкти, а саме: приймальники-розподільники для дітей, школи соціальної реабілітації, центри медико-соціальної реабілітації для дітей, спеціальні виховні установи, притулки для дітей, центри соціально-психологічної реабілітації дітей – існують завдяки наявності тих суспільних феноменів, що створюють підґрунтя для дитячої злочинності. Отже, у сучасній системі превентивної діяльності приділено недостатньо уваги дійсно профілактичним діям. Ресоціалізація та психокорекція дітей, що вже вчинили правопорушення, також є актуальним питанням, однак метою превентивної діяльності має бути недопущення дитячої злочинності, що має бути представлено відповідними суб'єктами профілактики та заходами превентивної діяльності. Таким чином, у формуванні профілактичної діяльності правопорушень неповнолітніх вагому роль відіграє державна політика у цій сфері, та необхідним є прийняття владних рішень для оновлення цієї системи, поповнення її новими суб'єктами, функції яких є чітко визначеними та спрямованими на суто профілактику правопорушень.

О.С. Шеремет вважає саме органи місцевого самоврядування центральним суб'єктом профілактики злочинності [8]. На сьогодні серед органів виконавчої влади законодавством виділяються такі суб'єкти профілактики правопорушень неповнолітніх: Міністерство соціальної політики України, служби у справах дітей, соціальні служби для сім'ї, дітей та молоді, які є структурними підрозділами обласних, районних державних адміністрацій, виконавчих органів міських і районних у містах рад.

Мінсоцполітики України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади з формування та забезпечення реалізації державної політики у сферах зайнятості населення та трудової міграції, трудових відносин, соціального захисту населення, з питань сім'ї та дітей, а також захисту прав депортованих за національною ознакою осіб, які повернулися в Україну. Отже, головним завданням Міністерства соціальної політики України є реалізація державної політики у сфері сім'ї, дітей та молоді таким чином, аби усувати ті соціально-економічні причини, які є чинником вчинення правопорушень неповнолітніми. Служби у справах дітей поєднують у своїй профілактичній роботі організаційну, координаційну, контролюючу, інформаційну, консультативну та цілу низку інших функцій, що, в свою чергу, визначає особливе місце цих служб серед учасників запобігання дитячим правопорушенням. Однак, надмірне навантаження на одного суб'єкта, що полягає у необхідності поєднання та якісного виконання покладених на нього функцій, знижує ефективність діяльності загалом. Більше того, на служби у справах дітей покладено координаційну діяльність у питаннях запобігання дитячій злочинності, проте законодавством не чітко визначено, між ким необхідно координувати діяльність, хто є підлеглими структурами та які конкретно профілактичні функції ними виконуються. Соціальні служби для сім'ї, дітей та молоді здійснюють профілактику у формі просвітницької та інформаційної діяльності, організовуючи відповідні заходи. Проте, на думку деяких науковців, сьогодні Центри не тільки самостійно не забезпечують належного виконання покладених на них функцій, а й не забезпечують ефективну взаємодію з відповідними органами та службами, яка на практиці обмежується лише скеруванням різних повідомлень та прийняттям у деяких випадках участі у заходах, що організовані та проводяться іншими органами. З огляду на це, дублювання Центром функцій, які виконуються (і доволі успішно) службами у справах дітей, є недоцільним, оскільки дозволяє деякою мірою нехтувати розв'язанням проблем неповнолітніх, посиляючись на наявність окремого органу – служб у справах дітей [3, с. 199–200].

Проаналізувавши функції кожного із суб'єктів, можна констатувати відсутність єдності та кооперації навіть серед суб'єктів профілактики правопорушень, що входять до однієї системи – органів виконавчої влади. В свою чергу, О.С. Шеремет наголошує на необхідності участі у профілактичній діяльності не лише структурних підрозділів, що відповідають за реалізацію державної політики у сфері сім'ї, дітей та молоді, а й усіх складових частин місцевого самоврядування, а саме – територіальна громада, об'єднання громад місцевих громадян, представників громадського суспільства тощо. В даному випадку під місцевим самоврядуванням розуміється увесь спектр суб'єктів та ініціатив, що відображають це поняття. Саме утворювані місцевим самоврядуванням громадські інститути та ініціативи мають виступати рушійною силою та засобом запобігання правопорушень. В свою чергу, громадянське суспільство безпосередньо і через органи місцевої влади повинно представляти як місцеві інтереси у забезпеченні громадської безпеки, так і інтерес усього суспільства у профілактиці злочинності [8]. Ми вважаємо цю думку раціонально обґрунтованою, адже до питання злочинності неповнолітніх як суспільно небезпечного феномену не має бути байдужих, тож профілактичні функції мають бути покладені на усіх представників влади. Але, в той же час, для ефективної реалізації профілактичних функцій органи місцевого самоврядування мають бути рівноцінним суб'єктом системи профілактики правопорушень. О.С. Шеремет пропонує внести відповідні зміни у нормативно-правові акти та наділити органи місцевого самоврядування організаційною та координуючою функціями щодо діяльності правоохоронних органів виключно щодо питань про запобігання злочинності [8]. Ми не даємо коментарів щодо доцільності цієї думки, але дана пропозиція ще раз звертає увагу на необхідність співпраці правоохоронних органів із органами місцевого самоврядування, громадським суспільством, що підвищить ефективність профілактичних заходів.

Згідно з концепцією О.С. Шеремета, місцеве самоврядування має забезпечувати жителям умови для задоволення соціальних, економічних, культурних, побутових та інших потреб, забезпечувати всебічний розвиток відповідної території, розширювати можливості самоорганізації населення [8]. Як і інші дослідники питань профілактики правопорушень неповнолітніх, автор вказує на необхідність, в першу чергу, усунення причин вчинення правопорушень. Крім того, перелік заходів профілактики не може бути вичерпним та повинен мати комплексний характер.

М.В. Гричанюк також наголошує на важливості загальної концепції політики держави щодо неповнолітніх правопорушників, формування певної ідеологічної основи превентивної діяльності, яка й визначить основні напрямки її організації. Автор також представляє систему профілактичної діяльності у вигляді рівневої системи, де кожен рівень має власні змістовні характеристики та набір елементів. На відміну від попередньої концепції, де рівні виділені за ступенем прояву девіантної поведінки дитини, дана концепція відображає певний організаційний аспект – ієрархічний характер, перехід від загального до конкретного, від більш загальних підходів профілактики до індивідуального підходу для кожної дитини. При чому даний підхід передбачає не лише вертикальну організацію, а й наголошує на важливості горизонтальних взаємозв'язків різних суб'єктів профілактики. Крім цього, як і в попередній концепції, в основу рівневості покладено особливості об'єкту профілактики. Так виділяється загально-соціальний, спеціально-кримінологічний та індивідуальний рівень, що мають здійснювати ефективний вплив на причини та умови вчинення правопорушень та знижувати злочинність загалом [1]. Зазначимо, що дана концепція перегукується з вже існуючими підходами. Профілактична діяльність служб ювенальної превенції визначається двома напрямками – загально-профілактичним та індивідуально-виховним. Законодавець дає більш детальний опис індивідуально-виховних заходів, визначає чіткі функції, а загально-профілактичний рівень є досить абстрактним. Отже, дана концепція може бути ефективною лише за рахунок чіткого законодавчого визначення функціональних обов'язків конкретних суб'єктів профілактичної діяльності на кожному рівні.

І.В. Ткачук пропонує такі принципи превентивної діяльності:

1. Проактивний, відновний підхід, що передбачає усунення причин дитячої злочинності, активну участь громади у створенні профілактичних заходів, формування у дітей почуття відповідальності за свої вчинки та усвідомлення наслідків протиправної поведінки.

2. Врахування психологічних особливостей дітей, а саме їх фізичного та морального стану, соціальної ситуації розвитку, психологічних потреб тощо. Таким чином необхідно визначити істинні причини молодіжної злочинності, що як правило мають психологічний характер, та сприяти їх усуненню.

3. Повага до суспільних цінностей. Оскільки правопорушення серед дітей є відображенням всього суспільства, вкрай важливим є формування поваги до суспільних цінностей, особистості, формування моральних засад суспільства, толерантності тощо.

4. Визнання прав дитини, що передбачено міжнародними нормативно-правовими актами та включає повагу до прав та свобод дитини, вимагає здійснення індивідуального підходу правосуддя неповнолітніх, надання переваги ресоціалізаційним та психокорекційним заходам замість каральних [7].

Ми повністю погоджуємося із запропонованими принципами, що підтверджено нашими попередніми дослідженнями. Саме такі принципи мають складати ідеологічну основу системи профілактики правопорушень серед неповнолітніх, про важливість якої наголошує М.В. Гричанюк [1].

Висновок. Отже, основним завданням системи профілактики правопорушень неповнолітніх має бути усунення причин молодіжної злочинності та недопущення вчинення правопорушень неповнолітніми. Вчинене правопорушення є показником неефективної превентивної діяльності. Водночас завдання щодо ресоціалізації малолітніх правопорушників є важливими, проте вторинними щодо реалізації суто превентивних заходів. Відповідно система профілактики правопорушень має містити у своєму складі суб'єктів, наділених суто превентивними функціями. На сьогодні переважна частина суб'єктів профілактики спрямована на роботу з дітьми, що вже вчинили правопорушення, та здійснення карального підходу, в той час як міжнародне законодавство вимагає відмови від каральних методів, здійснення індивідуального підходу та реалізації ресоціалізаційної, реінтеграційної концепцій, що вже довели свою ефективність у розвинутих країнах. Виходячи з цього, перелік суб'єктів профілактики правопорушень неповнолітніх не може бути вичерпним. Окрім законодавчо визначених суб'єктів превентивні функції мають здійснюватися освітніми закладами, місцевим самоврядуванням, представниками громадянського суспільства, окремими громадянами тощо. Система профілактики правопорушень неповнолітніх має бути цілісною та здійснювати комплексний підхід. Для реалізації зазначених вимог законодавство має чітко регламентувати діяльність кожного суб'єкта та чітко розмежовувати функції, що здійснюються суб'єктами. Крім того, ефективна превентивна діяльність передбачає співпрацю та взаємодію між органами та установами, що здійснюють профілактику. Превентивна діяльність щодо неповнолітніх має базуватися на загальнодержавній ідеологічній концепції, що полягає у повазі до прав, свобод та інтересів дитини, суспільних цінностей, характеризуватися проактивним, відновним підходом та враховувати психологічні особливості неповнолітніх загалом, їх вікові особливості, ситуацію соціального розвитку тощо, та здійснювати індивідуальний підхід до кожної дитини.

Перспективи подальших досліджень. Створення узгодженої, взаємопов'язаної системи профілактики правопорушень неповнолітніх потребує подальшого розгляду з правової точки зору, розробку відповідних законопроектів та змін до діючого законодавства. Перспективами подальших досліджень даної проблематики з точки зору юридичної психології є визначення найбільш ефективних заходів профілактичного впливу на неповнолітніх, створення відповідних просвітницьких та психокорекційних програм, аналіз мотивації суб'єктів до здійснення профілактичної діяльності тощо.

Список використаних джерел

1. Гричанюк, М. В. Механізм протидії злочинності неповнолітніх : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / М. В. Гричанюк ; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2018. – 19 с.
2. Ємець Ю. І. Вчинення злочину неповнолітніми як обставина, що пом'якшує покарання: психолого-юридична сутність : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 19.00. 06 / Ю.І.Ємець. – К., 2010. – 18 с.
3. Кримінологічні проблеми попередження злочинності неповнолітніх у великому місті: досвід конкретно-соціологічного дослідження : монографія / В. Д. Воднік, П. Т. Петрик та ін. ; за заг. ред. В. В. Голіни та В. П. Ємельянова. – Х. : Право, 2006. – 292 с.
4. Кіраль А. Й. Принципи побудови цілеспрямованого психологічного впливу на формування здатності підлітків до протистояння криміналізації / А. Й.Кіраль // Український психологічний журнал. – 2017. – №3 (5). – С. 113–123.
5. Кудерміна О. І. Дефекти політико-правової свідомості сучасної молоді / О. І. Кудерміна, В. В. Черней // Юридична психологія. – 2015. – №1. – С. 3–13.
6. Психологічний словник / [авт.-уклад. : В. В. Синявський, О. П. Сергєєнкова ; за ред. Н. А. Побірченко]. – К. : Наук. світ, 2007. – 274 с.
7. Ткачук І. В. Організація системи профілактики правопорушень серед дітей та підлітків на основі гуманізації сучасної школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://klasnaocinka.com.ua/uk/article/organizatsiya-sistemi-profilaktiki-pravoporushen-s.html>
8. Шеремет О. С. Органи місцевого самоврядування як суб'єкт запобігання злочинам : автореф. дис. ... д-ра. юрид. наук (докт. наук) : 12.00.08 / О. С. Шеремет ; МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2018. – 35 с.

Spysok vykorystanykh dzherel

1. Hrychaniuk, M. V. Mekhanizm protydii zlochynnosti nepovnolitnikh : avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.08 / M. V. Hrychaniuk ; MVS Ukrainy, Khark. nats. un-t vnutr. sprav. – Kh., 2018. – 19 s.
2. Iemets Yu. I. Vchynennia zlochynu nepovnolitnimy yak obstavyna, shcho pomiakshuie pokarannia: psykholoho-yurydychna sutnist : avtoref. dys. ... kand. yuryd. Nauk : 19.00. 06 / Yu.I.Iemets. – K., 2010. – 18 s.
3. Kryminolohichni problemy poperedzhennia zlochynnosti nepovnolitnikh u velykomu misti: dosvid konkretno-sotsiolohichnoho doslidzhennia : monohrafiia / V. D. Vodnik, P. T. Petryk ta in. ; za zah. red. V. V. Holiny ta V. P. Yemelianova. – Kh. : Pravo, 2006. – 292 s.
4. Kiral A. Y. Pryntsyipy pobudovy tsilespryamovanoho psykholohichnoho vplyvu na formuvannia zdatnosti pidlitkiv do protystoiannia kryminalizatsii / A. Y.Kiral // Ukrainskyi psykholohichnyi zhurnal. – 2017. – №3 (5). – S. 113–123.
5. Kudermyna O. I. Defekty polityko-pravovoi svidomosti suchasnoi molodi / O. I. Kudermyna, V. V. Cherniei // Yurydychna psykholohiia. – 2015. – №1. – S. 3–13.
6. Psykholohichniy slovnyk / [avt.-uklad. : V. V. Syniavskyyi, O. P. Serhieienkova ; za red. N. A. Pobirchenko]. – K. : Nauk. svit, 2007. – 274 s.
7. Tkachuk I. V. Orhanizatsiia systemy profilaktyky pravoporushen sered ditei ta pidlitkiv na osnovi humanizatsii suchasnoi shkoly [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu : <http://klasnaocinka.com.ua/uk/article/organizatsiya-sistemi-profilaktiki-pravoporushen-s.html>
8. Sheremet O. S. Orhany mistsevoho samovriaduvannia yak subiekt zapobihannia zlochynam : avtoref. dys. ... d-ra. yuryd. nauk (dokt. nauk) : 12.00.08 / O. S. Sheremet ; MVS Ukrainy, Khark. nats. un-t vnutr. sprav. – Kh., 2018. – 35 s.

Muranenko, K. Yu. Organization of the system of prevention of juvenile delinquency. The article analyzes the current system of prevention of law offenses among minors and provides recommendations for its improvement. It is determined that the existing system is not effective, since it is not integrating, does not carry out a comprehensive preventive activity, and does not meet the requirements of the society. Law offenses prevention activities are affected, among others, by organizational and legal factors. The author claims that the juvenile delinquency prevention system should be aimed primarily at preventing law offenses and eliminating the causes of crime, which requires cooperation among all actors of the prevention. The author notes the impossibility of an exhaustive list of the preventive activity actors, since prevention should be carried out by all authorities and institutions as an additional activity. Preventive measures should be in line with the current state of crime, the needs of society and national family, children and youth policies. The juvenile delinquency prevention system must be proactive and restorative and be based on children's psychological characteristics, respect their rights and interests, as well as comply with general social values.

Key words: juvenile delinquency, prevention system, preventive activity actors, prevention.

Відомості про автора

Мураненко Катерина Юрївна, викладач кафедри юридичної психології Національної академії внутрішніх справ, м. Київ, Україна.

Muranenko, Kateryna Yuriivna, Lecturer of Legal Psychology Department, National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine.

E-mail: katerinamuranenko@gmail.com